2025

MAEDNC301

Research Methodology in Education

Full Marks: 80

Time: 3 Hours

Answer the Followings 1x10=10

1. নিম্নলিখিতৰ ভিতৰত কোনটো গৱেষণা প্রক্রিয়াৰ বৈশিষ্ট্য নহয়?
   Which of the following is not a characteristic feature of a research process?

| | |
|---|---|
| ক। প্রায়োগিক পদ্ধতি | a. Empirical approach |
| খ। পদ্ধতিগত প্রচেষ্টা | b. Systematic endeavour |
| গ। নিয়ন্ত্রণহীন পৰিস্থিতি | c. Uncontrolled condition |
| ঘ। সমালোচনামূলক বিশ্লেষণ | d. Critical analysis |

2. Exploratory Research (অন্বেষণমূলক **গৱেষণা) সাধাৰণতে কৰা হয় —**
   Exploratory research is mainly conducted when-
   ক। সমস্যা স্পষ্টভাৱে সংজ্ঞায়িত আৰু চলকসমূহ জ্ঞাত হ'লে
   a. The problem is well-defined and variables are known
   খ। গৱেষকে **অনুমিত প্রকল্প** পৰীক্ষা কৰিবলৈ চালে
   b. The researcher wants to test hypotheses
   গ। সমস্যা স্পষ্টভাৱে সংজ্ঞায়িত নহয় আৰু বেছি বুজিবলগীয়া হ'লে
   c. The problem is not clearly defined and needs better understanding
   ঘ। গৱেষকে কাৰণ-প্রভাৱ সম্পর্ক স্থাপন কৰিবলৈ চালে
   d. The researcher wants to establish cause-effect relationships

**3. নিম্নলিখিতৰ ভিতৰত কোনটো সাহিত্য সমীক্ষাৰ কার্য নহয়?**
   Which of the following is NOT a function of literature review?
   ক। গৱেষণা প্রশ্নসমূহক শুদ্ধ কৰিবলৈ সহায় কৰা
   a. Helps in refining research questions
   খ। তাত্ত্বিক পটভূমি প্রদান কৰা
   b. Provides theoretical background
   গ। গৱেষণাৰ মৌলিকতা নিশ্চিত কৰা
   c. Ensures originality of research
   ঘ। প্রশ্নোত্তৰকাৰীৰ পৰা প্রাথমিক তথ্য সংগ্রহ কৰা
   d. Collects primary data from respondents

4. Null Hypothesis ($H_0$) সাধাৰণতে কয়-

A null hypothesis ($H_0$) usually states that-

ক। চলকসমূহৰ মাজত গুৰুত্বপূৰ্ণ সম্পৰ্ক আছে

a. There is a significant relationship between variables

খ। চলকসমূহৰ মাজত কোনো গুৰুত্বপূৰ্ণ সম্পৰ্ক নাই

b. There is no significant relationship between variables

গ। গৱেষকৰ অনুমান সদায় সঠিক

c. The researcher's prediction is always true

ঘ। তথ্যৰ প্ৰয়োজন নাই

d. The data is not required

5. **গ্ৰাউণ্ডেড তত্ত্ববিকাশ কৰিছিল —**

The Grounded Theory was developed by-

ক। হাইডেগাৰ — a. Heidegger

খ। গ্লেজাৰ আৰু ষ্ট্ৰ'ছ — b. Glaser and Strauss

গ। হাছার্ল — c. Husserl

ঘ। ডেনজিন — d. Denzin

6. **ঐতিহাসিক গৱেষণাত কোনটো প্ৰাথমিক উৎস বুলি গণ্য কৰা হয়?**

Which of the following is a primary source in historical research?

ক। পাঠ্যপুথি — a. Textbooks

খ। ডায়েৰী, চিঠি, চৰকাৰী নথিপত্ৰ — b. Diaries, letters, official records

গ। সমীক্ষামূলক প্ৰবন্ধ — c. Review articles

ঘ। বিশ্বকোষ — d. Encyclopaedias

7. **নৃ-তাত্ত্বিক গৱেষণাত সাধাৰণতে তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয় —**

In ethnographic research, data is usually collected through-

ক। কেৱল সমীক্ষাৰ জৰিয়তে — a. Surveys only

খ। অংশগ্ৰহণমূলক পৰ্যবেক্ষণ, সাক্ষাৎকাৰ, ক্ষেত্ৰ-টোকা

b. Participant observation, interviews, field notes

গ। প্ৰয়োগশালাত পৰীক্ষা — c. Laboratory testing

ঘ। কেৱল দ্বিতীয় উৎসৰ জৰিয়তে — d. Secondary sources exclusively

8. কাহিনীভিত্তিক গৱেষণা ৰ মুখ্য উদ্দেশ্য হ'ল —

The primary purpose of narrative research is to-

ক। কাৰণ-প্ৰভাৱ সম্পৰ্ক স্থাপন কৰা

a. Establish cause-effect relationships

খ। মানুহে কাহিনীৰ মাধ্যমেৰে কেনেকৈ অৰ্থ গঠন কৰে সেইটো বুজা

b. Understand how individuals construct meaning through stories

গ। ক্ষেত্ৰ সমীক্ষা এৰাই যোৱা c. Avoid fieldwork

ঘ। কেৱল পৰিমাণগত বিশ্লেষণত কেন্দ্ৰিত হোৱা

d. Focus only on quantitative analysis

9. পৰ্যবেক্ষণ পদ্ধতি**ৰ এটা সীমাবদ্ধতা হ'ল —**

A limitation of observation technique is

ক। ই বাস্তৱ-সময়ৰ তথ্য প্ৰদান কৰে a. It provides real-time data

খ। ই সময়-সাপেক্ষ হ'ব পাৰে আৰু পৰ্যবেক্ষকৰ পক্ষপাতিত্বৰ প্ৰভাৱত পৰিব পাৰে

b. It may be time-consuming and subject to observer bias

গ। ই প্ৰাকৃতিক আচৰণ বুজিবলৈ সহায় কৰে

c. It helps to understand natural behaviour

ঘ। ই সমাজবিজ্ঞানত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি

d. It can be used in social sciences

10. এটা ভাল **গৱেষণা প্ৰস্তাৱ হয়**

A good research proposal should be

ক। স্পষ্ট, সংক্ষিপ্ত আৰু বাস্তৱসম্মত a. Clear, concise, and feasible

খ। অস্পষ্ট আৰু দীঘলীয়া b. Vague and lengthy

গ। কোনো উদ্ধৃতি নথকা c. Without references

ঘ। কেৱল তথ্য সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰিক d. Focused only on data collection

তলত দিয়া বিষয়সমূহৰ ওপৰত সংক্ষিপ্ত টোকা লিখা (যিকোনো পাঁচটা) 6x5=30

Write Short Notes on the Followings (any five)

11. সম্পৰ্কিত সাহিত্য পৰ্যালোচনাৰ গুৰুত্ব Significance of the Review of Related Literature

12. চলক আৰু ইয়াৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰ Variable and Its Types

13. গৱেষণাত ঐতিহাসিক সমালোচনা Historical Criticism in research

14. মিশ্র পদ্ধতি গৱেষণা Mixed Method Research Designs

15. অনুমান আৰু ইয়াৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰ Hypotheses and its different types

16. গৱেষণাত উদ্ধৃতি প্ৰদান Referencing in research

17. পৰীক্ষণমূলক গৱেষণা পদ্ধতি Experimental Research Design

তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো চাৰিটাৰ উত্তৰ লিখা 10x4=40

Answer the Following Questions (Any Four)

18. শৈক্ষিক গৱেষণা কি? মৌলিক, প্ৰয়োগমূলক আৰু কার্য্যভিত্তিক গৱেষণাৰ অর্থ ব্যাখ্যা কৰা।

What is meant by educational research? Explain the meaning of fundamental, applied and action research. 3+7=10

19. গৱেষণাত গুণগত আৰু পৰিমাণগত গৱেষণা পদ্ধতি কি? এই দুয়োটা গৱেষণা পদ্ধতিৰ মাজত পার্থক্য বুজাই লিখা। ৪+৬=১০

What is qualitative and quantitative research approach in research? Differentiate between the two approaches of research. 4+6=10

20. গৱেষণাত তথ্য সংগ্ৰহৰ সঁজুলি আৰু প্ৰযুক্তি বুলি কি বুজায়? প্ৰশ্নাৱলীৰ নির্মাণ সম্পর্কে বিস্তাৰিতভাৱে আলোচনা কৰা। ৩+৭=১০

What is meant by tools and techniques of data collection in research? Discuss Questionnaire designing in details 3+7=10

21. গৱেষণা প্ৰতিবেদনৰ সাধাৰণ বিন্যাস বর্ণনা কৰা আৰু প্ৰতিবেদনৰ প্ৰতিটো অংশত প্ৰয়োজনীয় তথ্যৰ ধৰণ উল্লেখ কৰা।

Describe the general format of research report and the kind of information required in each part of the research report.

22. বর্ণনা মূলক গৱেষণা বুলি কি বুজে? বর্ণনামূলক গৱেষণাৰ যিকোনো দুটা প্ৰকাৰ আলোচনা কৰক। ৩+৭=১০

What do you understand by descriptive research? Discuss any two types of descriptive research. 3+7=10

23. নমুনা (Sampling) কি? সম্ভাব্যনমুনা (Probability Sampling) আৰু অসম্ভাব্য নমুনা (Non-Probability Sampling)ৰ মাজত পার্থক্য দেখুওৱা। ৪+৬=১০

What is sampling? Distinguish between probability sampling and non- probability sampling. 4+6=10

****